

מאור הזית

דברי תורה משלח מערכת מכון עלה זית

שנה ב: גליון לג | שבת קודש פרשת במדבר | כ"ט אייר ה'תשפ"ו

מאור הענינה

ענוה גדולה מכולם

ואלה תולדות אהרן ומשה ביום דבר ה' את משה בהר סיני (ג, א).

כתב רש"י, "ואלה תולדות אהרן ומשה, ואינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו תולדות משה, לפי שלמדן תורה. מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו. ביום דבר ה' את משה, נעשו אלו התולדות שלו, שלמדן מה שלמד מפי הגבורה".

ויש להקשות, מדוע נתייחדו דוקא בני אהרן בכך, הלא משה לימד את התורה לכל בני ישראל, ונמצא שכל בני ישראל תולדותיו של משה רבינו הם, ומהי המעליותא בבני אהרן דוקא. עוד צריך להבין, מדוע הדגיש הכתוב שנעשו תולדותיו ביום שדיבר עמו הקב"ה בהר סיני, הלא סיבת היותם תולדותיו אינה מפני שהקב"ה דיבר עמו, אלא מפני שמסר להם את מה שדיבר עמו הקב"ה, והיה צריך להיות עיקר הדגש על מסירת התורה ע"י משה.

החתם סופר, בספרו תורת משה, מיישב את הפסוק על פי מה שאמרו חז"ל (ויקרא רבה יב, ב), "אמר משה לאהרן, אחי,

החתם סופר

בסיני נאמר לי שאני עתיד לקדש את הבית הזה, ובאדם גדול אני מקדשו, והייתי סבור שמא או בי או בך הבית הזה מתקדש, ועכשיו ב' בניך גדולים ממני וממך". אמנם אם האמת היתה כסברת משה, שנדב ואביהוא גדולים ממנו, לא היה הכתוב קורא אותם תלמידיו, אף על פי שלמדם את התורה. ולכן הזכיר הכתוב דוקא אצל בני אהרן שהם תולדותיו של משה, אף על פי שלימד תורה לכל ישראל, כדי ללמדנו שמשה רבינו גדול מנדב ואביהוא. והכתוב מביא ראיה לדבר, מן היום שדיבר ה' את משה בהר סיני, שמאחר שמשה רבינו הוא שנבחר שיתן הקב"ה את התורה על ידו, ולא נבחרו לכך נדב ואביהוא, הרי מוכח שמדרגתו גדולה ממדרגתם.

ובאופן אחר מבאר החתם סופר, שאכן צדקה סברת משה רבינו, שנדב ואביהוא גדולים ממנו, ואדרבה, דוקא מפני שהם גדולים ממנו הזכיר הכתוב אצלם שהם תולדותיו של משה, לפי שאצל שאר כל בני ישראל אין למשה רבינו תועלת בדבר ממה שהם נחשבים תולדותיו, כיון שאף שאמרו חז"ל (סנהדרין קד, א) "ברא מזכי אבא", מכל מקום הרי מדרגתו גדולה ממדרגתם, ואין לו צורך בזכותם, אבל כלפי נדב ואביהוא שמדרגתם גדולה ממדרגתו יש לו תועלת ממה שהם נחשבים כתולדותיו, לפי שמדרגתם הגדולה מזכה אף אותו.

המשך בעמוד 2

מאור ההכנה

קבלת ההשפעה כפי ערך ההכנה

בשם משמואל (כי תבוא תרע"ה) כתב בשם אביו האבני נזר זצ"ל, שכפי ערך ההכנה שעושה האדם למצוה, כך הוא זוכה לקבל לתוכו את השפעתה וקדושתה. והביא ראיה לכך ממה שאמרו בגמרא (גיטין עז, א) שמי שהתנה ואמר שאם לא יבוא לאחר השבת יתנו גט לאשתו, ממתניין לו ג' ימים לאחר השבת, לפי שג' הימים שאחר השבת נחשבים כאחר השבת, ואילו ג' הימים שלאחריהם נקראים על שם השבת הבאה [כמו שכתב שם רש"י (ד"ה חד), וכן כתב הרמב"ם (פרק ט מהלכות גירושין הלכה כג) שאם אמר שיכתבו גט לאשתו קודם השבת, כותבים לה מיום ד' עד סוף יום ו'], וכן אם אמר שאם לא יבוא לאחר הרגל יתנו גט לאשתו, ממתניין לו ל' יום. וביאור הדברים הוא, שמאחר שההכנה לשבת היא בג' הימים שלפניה, לכן גם לאחריה נמשכת קדושתה למשך ג' ימים, וכן מאחר של' יום קודם הרגל שואלין ודורשין בהלכותיו ומתכוונים לקראתו, נמשכת קדושתו והשפעתו למשך ל' הימים שלאחריו, כפי ערך ההכנה.

ועל כן יש להתכוון הכנה דרבה לקראת חג השבועות זמן מתן תורתנו, כדי שנוכל לקבל לתוכינו את השפעת התורה הנמשכת ביום זה. ומידת הענוה והשפלות היא מעיקרי ההכנה לקבלת התורה, שבסיבתה בחר הקב"ה להשכיח שכירתו על הר סיני דוקא, ומפני זה נבחר משה רבינו העניו מכל האדם לעמוד בין ה' ובין בני ישראל ולקבל עבורם את התורה. וגם היא אחד ממ"ח קנייני התורה, אשר מ"ט ימי הספירה מכוונים כנגדם, בכדי להתכוון על ידם לקבל את התורה ולקנותה בשלימות.

הגאון רבי משה סופר זצ"ל (1762-1839)

נולד בפרנקפורט לאביו רבי שמואל בשנת תקכ"ג. מגיל צעיר למד תורה אצל רבני עירו, הגאון רבי נתן אדלר זצ"ל, הגאון רבי פנחס הורוביץ זצ"ל בעל ספר הפלאה, הגאון רבי משולם זלמן חסיד זצ"ל ורבינו נוספים. בשנת תקמ"ז נשא בזיווג ראשון את בת רבי משה יורוויץ מפרוסניץ, ונתמנה לכהן כראש הישיבה שם. בשנת תקנ"ד נתמנה לכהן כרבה של דרזניץ. בשנת תקנ"ח עבר למטרסדורף, שם כיהן כרב וכראש הישיבה. בשנת תקס"ז נתמנה לרב בפרשבורג, שהיתה קהילה גדולה וחשובה בהונגריה, ושם המשיך להרביץ תורה לתלמידי ישיבתו עד יום מותו. בשנת תקע"ב נפטרה אשתו הראשונה, והוא נשא את בתו של הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, שהיתה אלמנתו של הגאון רבי אברהם משה קלישר זצ"ל. בשנת תקצ"ב נפטרה אשתו השניה, ולאחר כמה שנים נשא את אלמנתו של הגאון רבי צבי הירש הלר זצ"ל. היה לתל תלפיות שהכל פונים אליו לשמוע דבר ה' זו הלכה, ונחשב לאחד מגדולי הפוסקים. חידושי תורתו שנקראו בשם "חת"ם סופר" הינם בכל מקצועות התורה: תשובות בד' חלקי השו"ע, חידושים על מסכתות הש"ס, חידושים על התורה [חלקם מכוונים בשם "תורת משה"] ודרשות. נפטר ביום כ"ה תשרי בשנת ת"ר, ונקבר בעירו פרשבורג [כיום ברטיסלאבה].

The *Medrash Tanchuma* teaches that when Hashem commanded Moshe to inform *Bnei Yisroel* about the *mitzvah* of *degalim*, Moshe had a serious concern. Assigning a specific place around the *mishkan* where each *shevet* would camp would surely trigger *machlokes*. A *shevet* that is told to camp to the east of the *mishkan* will ask to camp on the west, and another *shevet* that is told to camp on the west would argue to camp on the east. Each one would have reasons to prefer a different spot!

But Hashem told Moshe that he had nothing to fear. The *Bnei Yisroel* will not object and they will be perfectly happy with their designated position. In fact, Hashem said to Moshe "You aren't telling them anything new, they will know on their own where they belong." Hashem explained that Yaakov had long ago instructed the *shevatim* as to exactly how they should position themselves when they carry his *aron* to *Mitzrayim*.

"צוואת אביהם בידיהם" - They have in their hands a command that was already passed down from their forefather. There is no need to fear *machlokes*, they will be fully accepting.

But one might ask, if the *Bnei Yisroel* had any legitimate

reason to be unhappy with a particular position, then why would they be so accepting now that they heard it from Yaakov?

The answer is simple, and very relevant! Every father from every *shevet* related with great pride how their *Zayde*, one of the *shevatim*, carried Yaakov's *aron*. This was a story that every *yid* heard at a pure young age. They heard the story in a positive frame of reference, and that is what remained with them. When Moshe told them of the *mitzvah* of the *degalim*, those prideful feelings were only reinforced. They would be carrying out and "living" the heritage their parents and grandparents had instilled in them with pride.

It is amazing how a *mitzvah* when presented with a feeling of pride, from father to son, can elicit such an uplifting reaction.

As parents, we have this golden opportunity and responsibility to teach our children true Torah ideals at a time when they are young and impressionable. The more *hashkafos*, *mitzvos*, and *hanhagos* that we can give over to our children, with pride and conviction, the more they will be at an advantage to develop into true *bnei torah*.

(Based on *Precious Stones*. Rabbi Shaul Aryeh Zelinger. *Machon Aleh Zayis*)

וזהו שהוסיף הכתוב לפרש "ביום דבר ה' את משה בהר סיני", שמה שנקראו נדב ואביהוא תולדותיו של משה, אף על פי שבכמה ענינים גדולים היו ממנו, הוא משום שבענוה היה משה רבנו גדול מהם, ומידת הענוה היא תנאי עיקרי ביותר כדי לזכות לתורה, וכמו שמוכח ממה שדיבר ה' עם משה בהר סיני דוקא, מפני שפלותו מכל ההרים.

המשך מעמוד 1 ומה שניתנה התורה על ידו ולא על ידם, הוא מפני שמה שרבינו היה עניו מאד מכל האדם, ואילו אצל נדב ואביהוא מצינו (ויקרא רבה כ, י) שלא נשאו נשים מפני שאמרו שאין בנמצא אשה הראויה להם, ולכן נבחר משה רבינו ליתן את התורה על ידו. ועל דרך מה שהניח הקב"ה כל הרים וגבעות והשרה שכיתנו על הר סיני מפני שהוא שפל וגמון (סוטה ה, א).

Have you previously published a hardcover sefer with Machon Aleh Zayis and would like to make it available for purchase? Reach out to us today to have your sefer listed and sold on the Aleh Zayis website. Looking to reprint? Contact us for a price quote!

AVAILABLE AT ALEHZAYIS.COM